

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Библиотека
УЏБЕНИЦИ

ВЛАДАН ПЕТРОВ
УСТАВНО ПРАВО
Четврто осавремењено издање

Издавач

Универзитет у Београду – Правни факултет
Центар за издаваштво

За издавача

Проф. др Бојан Милисављевић, декан
Правног факултета Универзитета у Београду

Уредник

Проф. др Душан В. Поповић

Рецензенти

проф. др Зоран Томић
проф. др Милан Јовановић

др Живојин Ђурић

© Универзитета у Београду – Правни факултет, 2026.

Сва права задржана. Није дозвољено да било који део ове књиге буде снимљен, емитован или репродукован на било који начин, укључујући, али не ограничавајући се на фотокопирање, фотографију, магнетни упис или било који други вид записа, без претходне сагласности аутора и издавача.

www.ius.bg.ac.rs

ВЛАДАН ПЕТРОВ

УСТАВНО ПРАВО

ЧЕТВРТО ОСАВРЕМЕЊЕНО ИЗДАЊЕ

БЕОГРАД • 2026

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР.....	11
ПРЕДГОВОР ДРУГОМ ОСАВРЕМЕЊЕНОМ ИЗДАЊУ	
Део први	
УВОДНА ПИТАЊА УСТАВНОГ ПРАВА	15
Глава прва: Уставно право као научна дисциплина	
и као грана права	15
Појам и предмет уставног права	15
Извори уставног права	16
Уставноправна наука	22
Интернационализација уставног права	22
Глава друга: Устав	25
Појам устава	25
Својства модерног устава	27
Функције устава	30
Поделе устава	33
Структура и систематика устава	37
Уставни идентитет	41
Модели устава	42
Део други	
ДОНОШЕЊЕ И ПРОМЕНА УСТАВА	45
Уставотворна и ревизиона власт	45
Забране промене устава	48
Правне технике промене устава	49
Рационалан метод промене устава	50
Промена Устава Србије из 2006.	50
Слабости поступка за промену Устава Србије из 2006.	52
Део трећи	
УСТАВНА НАЧЕЛА	55
Појам и природа уставних начела	55
Начела Устава Србије из 2006.	55
Део четврти	
ИСТОРИЈА УСТАВНОСТИ	65
Глава прва: Историја уставности уопште	65

Периодизација уставне историје	65
Предисторија уставности	66
Почеци савремене уставности (крај XVIII и почетак XIX века)	67
Либерално-демократска уставност (половина XIX века до тридесетих година XX века)	69
„Интернационализована” уставност (од половине XX века) . .	71
Глава друга: Историја уставности Србије	73
Периодизација уставне историје Србије	73
Уставност Кнежевине Србије и Краљевине Србије (1808–1918)	73
Уставност Прве (унитарне) Југославије (1918–1941)	80
Уставност федералне Југославије (1943–2006)	83
Повратак аутентичне српске уставности – Устав Србије из 1990	86
Део пети	
СУВЕРЕНОСТ И БИРАЧКО ПРАВО	93
Глава прва: Остваривање суверености	93
Појам суверености	93
Теорије о носиоцима суверености	96
Облици остваривања суверености	97
Референдум	99
Народна иницијатива	104
Референдум и народна иницијатива у Републици Србији	105
Глава друга: Бирачко право и избори	107
Појам и обележја бирачког права	107
Евиденција бирача	113
Изборне јединице	114
Заштита бирачког права	114
Бирачко право у Републици Србији	115
Изборни системи	118
Изборни систем у Републици Србији	125
Глава трећа: Политичке странке	127
Појам и еволуција политичких странака	127
Политичке странке у уставном поретку Републике Србије . . .	132
Део шести	
ПОЛИТИЧКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ	135
Глава прва: Парламент	135
Појам и еволуција парламента	135
Структура парламента	138

Функције парламента	142
Проглашење ратног и ванредног стања и мере које се предузимају у нередовном стању као изворна надлежност Народне скупштине Србије	150
Сазив, заседања и седнице парламента	154
Парламентарна радна тела	157
Парламентарни функционери	159
Распуштање парламента	161
Превремени престанак мандата парламентарца	167
Природа парламентарног мандата	168
Парламентарни имунитети	172
Парламентарни инкомпатибилитет	176
Глава друга: Шеф државе	178
Појам и еволуција шефа државе	178
Избор председника републике	179
Овлашћења и акти шефа државе	184
Одговорност шефа државе	191
Глава трећа: Влада	194
Појам и еволуција владе	194
Избор и састав владе	197
Овлашћења и акти владе	201
Одговорност владе и министарска одговорност	207
Део седми	
ХОРИЗОНТАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА ВЛАСТИ	215
Глава прва: Начела организације власти	215
Начело поделе власти	215
Начело јединства власти	217
Глава друга: Системи власти	219
Парламентарни систем	219
Председнички систем	224
Полупредседнички систем	228
Системи који почивају на начелу јединства власти	232
Систем власти у Републици Србији	234
Део осми	
СУДСКА ВЛАСТ И ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО	237
Глава прва: Судска власт	237
Појам и значај судске власти	237
Организација судова	239
Уставна начела о судовима	240

Избор судија	246
Престанак судијске функције.	252
Глава друга: Јавно тужилаштво.	254
Појам јавног тужилаштва	254
Јавно тужилаштво у Републици Србији	256
Адвокатура	261
Део девети	
УСТАВНО СУДСТВО	263
Глава прва: Појам и еволуција уставног судства	263
Појам уставног судства	263
Еволуција уставног судства	264
Глава друга: Системи уставног судства.	266
Апстрактна и конкретна контрола.	266
Накнадна и претходна контрола уставности.	267
Централизована и децентрализована контрола	269
Глава трећа: Избор и састав уставног суда	272
Избор и састав уставног суда.	272
Избор и састав Уставног суда Србије	277
Глава четврта: Надлежности уставног суда	279
Надлежности уставних судова уопште	279
Нормативна контрола права	280
Решавање спорова о надлежности	288
Одлучивање о оптужбама против председника републике.	290
Изборни спорови	293
Забрана рада политичких странака (и других удружења)	295
Одлучивање о уставној жалби.	298
Део десети	
ВЕРТИКАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА ВЛАСТИ.	309
Глава прва: Територијална децентрализација	309
Појам и облици територијалне децентрализације	309
Глава друга: Локална самоуправа	311
Појам и основна обележја локалне самоуправе	311
Системи локалне самоуправе.	314
Појам и основна обележја локалне самоуправе у Републици Србији	316
Јединице локалне самоуправе у Републици Србији	316
Надлежности локалне самоуправе у Републици Србији	318
Правни акти и органи јединица локалне самоуправе у Републици Србији	318

Непосредно учешће грађана у остваривању локалне самоуправе	320
Надзор Републике над локалном самоуправом	321
Заштита локалне самоуправе у <i>Републици Србији</i>	322
Глава трећа: Територијална аутономија	323
Појам и обележја територијалне аутономије	323
Покрајинска аутономија у Републици Србији	327
Специфична обележја правног положаја Косова и Метохије	331
Глава четврта: Федерализам	334
Појам и еволуција федерализма	334
Заједничка питања и обележја савремене федерације	338
Правни положај федералних јединица	343
Део једанаести	
ЉУДСКА ПРАВА	351
Појам и еволуција људских права	351
Поделе људских права	357
Извори људских права	359
Начела о људским правима	362
Заштита људских права у националном правном поретку	366
Међународно-правни механизми заштите људских права	370
Лична права у Уставу Србије из 2006.	372
Политичка права у Уставу Србије из 2006.	387
Економска права у Уставу Србије из 2006.	392
Социјална права у Уставу Србије из 2006.	393
Културна права у Уставу Србије из 2006.	394
Дужности грађана у Уставу Србије из 2006.	394
Права странаца у Уставу Србије из 2006.	395
Права припадника националних мањина уопште и у Уставу Србије из 2006.	395
СПИСАК ОДАБРАНЕ ЛИТЕРАТУРЕ	401

